

SZERKESZTŐSÉG

és

KIADÓ HIVATAL,

hová a *dolgozatok*
és *előfizetési pénzek*
küldendők:

Kolozsvár, Ref. Theologia,
2. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI ÉRTEKEZLET“-E
TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTI:
NAGY KÁROLY
REF. THEOL. TANÁR.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre . . . 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára . 10 fillér.

Szobrot Bethlen Gábornak!

(Felhívás képpel.)

Bethlen Gábor fejedelemnek Nagy-Enyeden ércszobrot emelni szándékunk.

Szobrot egyik legnagyobb, legdicsőbb magyarnak, a kit e nemzet hálája s kegyelete örökre megillet.

Az erdélyi fejedelemség a mohácsi vész után nemzeti létünknek Menedék-bástyája, két századon át, e bástyának pedig a legmesszebb látó őrállója *Bethlen Gábor*

Tisztán néz a jövőbe, s a nemzeti királyság már feladott várát visszafoglalni, Szent István koronáját maga fejére tétetni nem siet. Annál inkább megerősíti a várnak megmentett végbástyáját, az erdélyi magyar fejedelemséget.

Megerősíti tetteivel, intézkedéseivel, alkotásaival; mindezeknek tartalmával és szellemével.

Biztosítja a békét és jóllétet, a nemzeti erősödést.

Megtettesíti a műveltség, a felvilágosodás eszményét.

Diadalra juttatja a politikai mérséklet, valósi türelem és lelkiismeret-szabadság szellemét.

Ha nagy volt harcaiban: nagyobbak mutatta magát, mint a béke hőse.

Ha dicső volt, mint fejedelem: még dicsőbbnek bizonyult, mint a nemzetet megmentő eszmék főpapja.

Politikai nagy ellenfele, *Pázmány* a biboros, maga is elismerte *Bethlen*-nek messze jövőbe kiható bölcsességét és hazafiságát, a maga kulturális alkotásaival pedig nyomról-nyomra követte őt.

A *Bethlen Gábor* erkölcsi és politikai hagyatéka nemzeti dus kincsünk, mely, évszázadokon át szenvedett veszteségek után is, kamatos kamataival gyarapodva, nem csekély alaptőkéje lett az egységes Magyarország alkotmányos életének, szabadelvű irányban fejlődésének és mai erejének is.

A szobor, melyet neki dicsőségesen uralkodó királyunk a székesfővárosban állít, elismerése, nemzeti létünk ezredik éve után is, annak az értéknek, mely *Bethlen Gábor* örökségéből szállott a magyar koronára.

És a szobor, melyet *Bethlen*-nek a nemzet fog az ő legsajátabb dicső alkotása, kollégiuma végleges székhelyén, Nagy-Enyeden emelni, záloga lesz az ő erkölcsi hagyatéka elfogyhatatlan voltának.

Alsófehérmegyében, hol az ő porai szétszórva, e megye székhelyén, hol szelleme hamvadatlan maradt, szobra, melyet az egységes magyar nemzet állít, melyet nemzetiségek tisztelettel környeznek, egyszersmind első kegyeletes emlékjele lesz az egykori Erdélyben a nemzeti fejedelemség dicső korának.*)

As orsságos Bethlen szobor-bizottság.

*) Adományokat lapunk szerkesztősége is készséggel elfogad, nyugtáz és továbbít.

Márta és Mária.

Lukács evangéliuma 10-ik részében egy egyszerű, de egyszerűségében is megragadó történet van följegyezve. »Lőn pedig — beszél az evangélista — hogy Jézus utazása közben betéren egy faluba, a hol egy asszony, kit *Mártának* hívtak, befogadá őt házába. És vala neki egy *Mária* nevű nővére, a ki Jézus lábaihoz leülvén, hallgatá az ő beszédét. Mártha pedig foglalatos vala szüntelen való szolgálatban. Eljövén azért monda Jézusnak: Uram! nincsen-e arra gondod, hogy az én nővérem elhagyott engem, hogy csak egyedül szolgáljak; mondjad, hogy segítsen nekem! Felelvén pedig monda neki Jézus: Mártha! Mártha! szorgalmatos vagy és sokra igyekezel, de *egy a szükséges dolog*. Mária a *jobb részt* választotta, a mely el nem vétetik tőle.»

Vizsgáljuk közelebbről ezt a rövid, vázlatos elbeszélést. Két nővérről van szó a fennebbi sorokban, a kiket szives barátság csatolt az Idvezítőhöz. Azért, midőn Jézus házukba lép, az egyik — Márta — gyöngéd figyelemmel és szorgoskodással fogadja, míg nővére Mária — megfélekezve házi dolgairól — a Mester lábaihoz ül, hogy beszédét hallgassa. Kétségtelen, hogy mindkét testvér magaviselete ugyanazon forrásból: a Jézus iránt való szeretetből fakad, csak hogy szeretetüket különbözőleg mutatják ki. Mária a Mester ajkain csüng, lesi minden szavát, áhitattal figyel tanítására, gondolataiba mélyed, s szomjuhozó lelkét felüdíti az örök élet forrásainál; ellenben

Márta a házi dolgokban sűrű-forog s minden gondja arra irányul, hogy a jó barátot valamivel megörvendeztesse, éhségét és szomjuságát megnyihitse. S úgy gondolom: nincs is ebben semmi helytelen vagy természetellenes. Avagy kinek ne esnék jól ez a szives fogadtatás és vendégszeretet? Ki ne méltányolná azt a gyöngéd szorgoskodást, a melyet Márta a fáradt utas iránt tanusított? . . .

De lássuk, mikép itél az Idvezítő? »*Mária a jobb részt választotta*» . . . Hogy e szavakat világosan megérthessük, nem szabad figyelmen kívül hagynunk a körülményeket. A Mester — mint az evangélista beszél — átutazóban tér be a vendégszerető családhoz, nem azért, hogy ott kényelembe helyezze magát s barátai szivességét hosszabb ideig igénybe vegye, hanem hogy néhány perczig pihenjen s e közben beszélgessen velük arról, a mi egész lelkét betöltötte: a menyeyi atyáról és az ő végetlen szeretetéről. Bizonyára azért esett jobban neki a Mária buzgó figyelme, mint a Márta szorgoskodása, a ki házi dolgái miatt nem ér rá a vendég szivigható beszédét hallgatni, sőt oly sokra igyekszik, hogy mindent egyedül el nem végezhetvén, a figyelő Máriát is el akarja vonni a Mester lábaitól. Pedig Jézus nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon s kezdettől fogva e szavak voltak életének irányadói: »Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Istennek minden igéjével, mely az ő szájából származik.» Ez alapon dicséri a Mária választását, a kinek első sorban arra van gondja, a mi igazán szükséges, a mit Jézus e világra hozott: a *szeretet és bünbo-*

TÁRCZA.

Veled vagyok.

*Sokszor nagyon csüggedten járom
Az élet rögös utait,
Lelkemen is durva kés néha
Mély és fájó sebet hasít.
Mintha sivatagban, egyedül,
Látnám lehunyni a napot . . .
. . . Hát mindenki elhagyott engem?!*
— *Ne félj! Én melletted vagyok!*

*És csüggedő lelkem felessmél,
Figyel, merre a hang veset,
Majd szárnyat ölt, erőre kapván,
És megtalálja az eget.
Megtalál Téged jó Istenem,
Ki betöltöd a világot —
Te mindeneket bölcsen rendelss,
Az én sorsomat is látod.*

*És e hittől, itten körültem,
Virágot hajt a sivatag —
Nem érzem szurását a rögnek,*

*Nem ingok a terhek alatt.
Lelkemen ha sebet is vágnak
Es a hit ad gyógybalzsamot,
A bistató szót mindig hallom:
— Ne félj! Én melletted vagyok!!*

Ar-Kávás.

G. Diószeghy Mór.

Apróságok Viktoria királynő és VII. Eduárd király életéből.

Oly magas a trón s az ember mégis azon is csak ember. Gondolkozása, érzülete, szive-lelke kétségtelenül meglátszik hivatalos működésében is, de igazán csak akkor tűnik ki, ha az élet mindennapi, közönséges emberi, apró-cseprő bajai közt látjuk. Van ott is a szívnek öröme, bánata; mosolya az ajkaknak, könnyei a szemeknek. Van harag és gyűlölség, de van mély szeretet és lemondás is. Sőt — sokan alig fogják elhinni! — még ott is van — legalább a helyzethez mért — szegénység, gond s a gyermeknevelésben okos szülő kezében pálcza is. Mindez kitűnik az alábbi apróságokból, melyeket a nagy királynő halála al-

csánat vallására; ez az a jobb rész mely el nem vétetik tőle.

Tévednénk azonban, ha ebből azt következtetnők, hogy Jézus a Márta szives fáradozását helytelennek és elítélendőnek tartja. Márta is kedves tanítványa volt a Mesternek; őt is nagyra becsülte s gondosságát és vendégszeretetét, melyben gyakorta részesült, nem kicsinyelte, hanem csak azt akarta neki egész gyöngéden mondani: Mire való a sok sürgés-forgás és fáradozás, holott én kevéssel is megelégszem; . . . aztán soh'sem szabad a test javáért megfélekedni a lélek kincseiről! . . .

Ez a történet a keresztyénség életében folyton ismétlődik. Az Idvezítő ma is eljön hozzánk igéjében, életének tényeiben és a kegyelem eszközeiben, — s nem azért jön, hogy tőlünk valamit elfogadjon, hanem, hogy nekünk adja szívét és szellemét. S ma sem kíván tőlünk külső szolgálatot: szent gyakorlatokat és vallásos ceremóniákat, hanem nyílt szívet igéjének befogadására, odaadó bizodalmat személye iránt, őszinte vágyakozást Isten országa javai után. Ez a szives bizalom és odaadás az «egy szükséges»; ez az a föltétel, mely nélkül nem gyógyulhatunk meg. Azért mondja Jézus azoknak, a kiket testi-lelki szenvedéseiktől megszabadított: «A te hited megtartott téged!» Más szókkal: a Jézus beszédének megtartó és vigasztaló erejét csak akkor érezzük igazán, ha erős bizalommal járulunk hozzá s ha «füleink készek a hallásra»; az üdvösségnek csak akkor lehetünk részesei, ha szívünk az Idvezítővel teljesen egybe van forrva, úgy hogy mi is elmondhatjuk az apostollal: «Élek többé nem én,

hanem él bennem a Krisztus». Ezt a vallásos gondolatot fejezi protestáns egyházunk eme sarkalatos tana is: «Egyedül, Istennek a Jézus Krisztusban megjelent kegyelmébe vetett hit által igazul meg az ember».

Mindez azonban nem zárja ki azt a szives szolgálatkészséget, a melyet Márta tanusított. Hiszen maga Jézus mondja Máté evang. 25-ik részében (a hol az utolsó ítéletet rajzolja): «Akkor így szól a király azoknak, kik az ő jobb keze felől lesznek: Jertek én Atyámnak áldottai, birjátok az országot, mely megkészítettet néktek e világ fundamentumának fölvettetése előtt: mert éheztem és ennem adtatok; szomjuhoztam és innom adtatok; utonjáró voltam és befogadtatok engem; mezitelen voltam és felruháztatok engem; beteg voltam és meglátogattatok engem; fogoly voltam és hozzám jöttetek»; — s midőn csodálkozva kérdik tőle: mikor cselekedtük veled ezeket? magyarázatképpen hozzáteszi: «A mit cselekedtetek egygyel ez én kicsiny atyámfiak között, velem cselekedtetek.» Az új-szövetségi írók is nagyra becsülik a szives, szolgálatra kész szeretetet s a keresztyén erény egyik ismertetőjelének tekintik. Még Pál apostol is, a ki leghatalmasabban hirdeti, hogy «nem a cselekedetek, hanem csak a hit által igazulunk meg» — újra meg újra lelkére köti hűveinek, hogy egymáson segítsenek, egymás iránt jó szívűek és könyörületesek legyenek, mert «az Úr kinek-kinek az ő cselekedetei szerint fizet.»

De azért mégis igaz marad a Mester szava: «Egy a szükséges dolog, és Mária a jobb részt választotta.» Mert a Jézus iránt való odaadó bi-

kalmából elevenitenek fel s a melyekből okulásra ide irunk egy párt.

*

Viktória királynő 1819. május 24-én született. Atyja Eduárd herczeg testvére volt IV. Vilmos angol királynak. Születése után nyolcz hónapra atyját elvesztette, kinek vagyonát és egészségét a dorbézolás vitte el. Rengeteg adósságot hagyott maga után. Özvegye, a nyolcz hónapos Viktória anyja nem volt kedvelt az uralkodó király előtt s így semmi anyagi segítséget nem kapott tőle. A trónörökös Viktoriát soha sem is látta; nem engedte maga elébe.

Az özvegy édes anya kis gyermekével fényes palotában, de igazi szegénységben élt. Reggel egy csésze tej, ebédre két tál étel, vacsorára újra tej: biz' ezt nem lehet herczegi konyhának nevezni. S pedig úgy éltek. Összes szobáikat fűtetni sem tudták. Jó ideig maga az anyja tanította a gyermeket.

Hogy ő trónörökös, azt csak 14 éves korában s véletlenül a történelem tanulása közben tudta meg. Más örvendene ennek — mondta nevelőnőjének — engem aggaszt. Hogy elég okos leszek-e?: nem tudom; de hogy jó leszek egész életemben: ezt tudom. Az is volt igazán.

17 éves korában 1836-ban lépett a trónra. Négy év mulva jegyezte el magát Albert koburgi herczeggel. Ő kérte meg a herczeget és pedig

igen érdekesen. Az udvari bálon a négyes táncz alatt kebléről levett egy kis virágbokrétát s tánczosának nyujtotta. Albert herczeg átvette, de nem volt hová dugnia, mert állig gombolt katonai kabát volt rajta. Fogta magát s bicskájával a szive táján felvágta a kabátját s oda dugta a virágot. A királynő elpirultan kérdezte a herczeget:

— Szereti ön Angliát?

— Nagyon — felelt a herczeg.

— Annál jobb, ne is hagyja el soha!

Másnap, mikor trónbeszéddel megnyitotta az országgyűlést, a végén mosolyogva szólt az urakhoz:

— Eljegyeztem magam Albert kóburgi herczeggel. Imádkozzanak velem, hogy Isten áldása legyen e frigyen!

Jól imádkoztak. Oly boldogok voltak 22 évi házas életükben, hogy mint ritkaságról beszéltek róla mindenütt. Kilencz gyermekük volt, midőn férje hagymázban hirtelen elhunyt. Azóta a királynő visszavonult a híres windsori kastélyba, férje emlékének élt, kiről három könyvet is irt.

Kiváló tapintatos uralkodó volt. Komolyan vette az alkotmányt és soha sem a maga akaratát kényszerítette a népeit képviselő országgyűlésre, hanem maga hajlott meg annak alkotmányos akaratára előtt, habár sokszor nem is értett azzal egyet. «Vigasztal az a tudat — mondta trónra-léptekor — hogy országunk alkotmánya olyan,

zodalom az az üde életforrás, melyből a nemes tettek felbuzognak; ez ama «folyóvíz mellé ültetett élőfa, mely a maga gyümölcsét megadja idejekorán.» A ki a Krisztusban van — mondja Pál apostol — új teremtmény; a régiek, az önző, az érzéki, bűnös ember elmúltak, ime, mindenek megújultak . . . És az új érzületnek, szóval: a jézusi indulatnak ki kell áradnia a szívből s meg kell szentelnie az ember munkáit, tetteit, életének minden külső viszonyát. «A nap fenn, az örök magasban ég, de fénylő koronát tűz a bércek homlokára és sugaraiban, mint gyöngyök, fénylenek a lebegő porszemek, egy egész hajnalt terít a tenger végetlen tükrére és apró csillagokká varázsolja a fűszálon a harmatcseppeket. Az eszménytől, a Jézus, szellemétől bevilágítva, áthévitve, így lesz szentté az egész emberi élet» . . .

Ifj. Péter Károly.

As erdélyi énekeskönyvből.

A XLV. Dicséret.

*Szívem, buzogj háládat:
Az Úr vigyázott rád.
Zengjed, ajkam, imádat
Annak, ki reggelt ád.
Szívem, ajkam, újra zengd:
Az Úr vigyázott rád.*

hogy bölcs férfiak intézkedhetnek s az én vállaimra nem nehezedik teletelőség». S valóban, mindazon háborúk iszonyatosságai, melyeket uralkodása alatt Anglia folytatott, a felelősséggel nem őt terhelik. Ő engedett, mert az ország akart. Sokszor mennyire szíve ellenére: mutatja a mostani délafrikai háború a burokkal, mely akarata ellenére történt s a mi felett való nagy bujában esett hirtelen halálos betegségébe.

Szive oly jó volt, hogy senkit sem engedett kivégeztetni a ki az ő élete ellen tört: mindeniknek megkegyelmezett. Sőt e téren még a katonai szigorúsággal is daczolt.

Egy szegény katona háromszor szökött meg a zászlójától. A miniszter halálos ítéletet terjesztett eléje, hogy írja alá. Szivszorongva kérdezte a minisztert: Hát nincs semmi enyhítő körülmény a szerencsétlen mellett?

— Nincs, felség — felel ez.

— De csak gondolkozzék, — lehetetlen, hogy egy emberben semmi jó se legyen.

— Hadseregünk legrosszabb katonája, de jó családapa.

— Nős, hát nem megérdemli a kegyelmet?
— Megkegyelmezek.

Az uralkodásban kegyelmes, a családban férjével együtt szerető, jóságos, szelid, de igazságos s ha kellett szigorú nevelő, atya és anyja voltak.

*Hála néki, neve szent
Annak, ki reggelt ád.*

*Boldogitni gyermeket
Szüntelen akarja;
Csöndes éjnek lepleit
Földünkre takarja;
Láthatatlan tölti el
Új erővel keblünk;
Serkent hajnal költivel
Új reggelre kelünk.*

*Munkanapra virradok,
Hálászóval kezdem.
Új erőt az Úr adott,
Kihez esedeztem.
Ma is, Uram, jóra vigy,
Ne hagyj benne késnem,
Téged dicsér újra így
Nyugtom, ébredésem.*

Váró Ferencz.

Gyermek-istentisztelet Angliában.

Egy kedves kép elevonedik fel lelkemben. Angliában New-Brighton tengeri fürdőn történt ez a kedves jelenet. A tengerpart melletti homokban ezrével játszadoztak a szókefűrtü gyermekek. Az egyik számárháton nyargalt előre, a másik a

A legnagyobbik fiu a trónörökös, Eduárd welsi herceg soh' sem volt valami szelid és engedelmes jó gyermek. Mikor a nevelője nem birt már vele, felkereste az apát, hogy intse meg a fiut. Az apa egyik kezében a bibliával, a másikban egy vesszővel jelent meg a gyermeknél. Felolvasta előtte a Példabeszédek könyve XXIII. r. 13–14. verseit: «Ne vond meg a gyermektől a fenytéket, ha megverended őtet vesszővel, meg nem hal. Te vesszővel verd meg őt és az ő életét kiragadod a veszedelemből.» És úgy tett, mint irva volt.

Egyik tengeri fürdőn az anya is hasonlóan ítelt. Egy szegény halászfíu kagylókat gyűjtött sapkájába. Eduárd felrugta a süveget, hogy a kagylók messze gurultak. A halászfíu figyelmeztette, hogy ha ezt még egyszer megpróbálja: megrakja. A fiu összeszedte kagylóit, Eduárd újra felrugta. A kamasz halászfíu erre jól eldöngötte a királyfiut. A siró fiu a panaszt az anyja elébe vitte. Ez a két fiut szembesítette s az igazság kiderülvén, a királynő így szólt a halászfíuhoz: «Jó, hogy e fenytést helyettem elvégezed!»
— Te pedig — Eduárd. tanul meg ebből, hogy ne bánts a másét!»

— Egy másik alkalommal a királynő egy kiállítás megtekintésekor, mikor Eduárd többszöri figyelmeztetése sőt parancsa daczára ismételt hozzányult a kiállított tárgyakhoz ott mindjárt

tiszta fővényben alkotott magának fellegvárakat. Egyszer csak megjelent az Englisch Church érdekes lelkésze. Énekes könyveket osztatott szét a templom szolgáival a gyermekek közt s a vidám gyermekesereg egyszerre átváltozott ájtatos gyülekezetté, a mely ének és beszéd mellett dicsérte az Isten nagyságát és hatalmát. Valóban gyönyörű kép volt, a mint a kisdedek csoportja teljes szívevel s lélekkel hallgatta a szép beszédü lelkész egyszerű, de megható szavait. Lassanként a felnőttek is csatlakoztak az ifjúsághoz s egyszerre csak egy hatalmas gyülekezet imádta a szabad természetben a kék hullámu tenger mellett az örökkévalót lélekben és igazságban. A megható Istentiszteletből a következők maradtak emlékemben: »A mi hitünknek egyetlen alapja a biblia. Ez a mi közös tankönyvünk, ez a mi életforrásunk örök időkre. Megalázza az elbizakodott észt az ő isteni fensége által s felvilágosítja a tudatlanokat az ő gyermeki egyszerűségével. Megvigasztalja a szomorkodókat boldog ígéreteivel s összeköti a sziveket az ő gyöngéd szeretetével. A hol a szent irás alapján állnak, csak ott van igazi egészséges szellemi fejlődés, ott van igazság, a mely fenn a mennyből jön, ott van szeretet a legváltozatosabb nyilatkozatokban, ott van alázatosság Isten és az ő szent beszéde előtt. A forráshoz! A forráshoz! Kiáltott szent hevülettel az angol lelkész. Jertek a forráshoz, az élet forrásához, a bibliához testvéreim. Itt mindent feltaláltok, világosságot a sötétségben tapogatódzó léleknek, vigasztalást a bánatos szívnek. Istennek élő vize még most is bőségben fakadozik a szom-

nyilvánosan «nyakon törölte» a 9 éves welsi herceget és trónörökösét.

*

A szülői szigor azonban Eduárd welsi hercegen nem sokat fogott. Sok szomorúságot okozott anyjának nemcsak gyermekkorában, hanem ifju —, sőt férfikorában is. Mintha a nagyapja természetét örökölte volna. A komoly munka nem tetszett neki, de annál inkább a dinom-dánom, asszony, kártya, ló, kicsapongás. Nagy jó kedve, pazar életmódja világszerte ismerős volt. Nálunk is mutatta, mikor 1882-ben, 1885-ben a kiállításán és 1887-ben Magyarországon járt. A cigány muzsikát annyira megszerette, hogy azóta Angliában udvari multság nem esik meg cigány-zene nélkül.

Egy nagy csapás ténitette újabb időben magához. Egy nagy fia meghalt. Ezóta komolyabb életet folytatott. Most már országos gondok foglalkoznak el s ifjúsága könnyelműségének ezzel — remélhetőleg — örökre bucsút mondott.

Boldog, ki királyi kötelességekhez, királyi szívet kapott! Ki a szeretet királyi törvényét szívében hordja, az áldása mindeneknek, magának, családnak, országnak

Nem a rideg bölcsesség, hanem a *jóság* áraszt áldást: ezt hirdeti a boldogult Viktoria királyné élete.

juhozók számára. A ki ebből a forrásból iszik, az sohase szomjazik meg.

Ehez hasonló szép eszmékben gazdag beszédét általános figyelemmel és szép rendben hallgatták meg a hívek s boldogan távoztak. Én pedig sóhajtván maradtam ott, haza gondoltam a mi üres templomainkra s irigyeltem annak a népnek természetét, a ki még a multság óráját is ilyen szépen tudja felhasználni.

Király Béla.

Az igaz vallás.

A metódista felekezet alapítója, Wesley János, a mint mondják, egy látomásában a *pokol kapuja* előtt állott. Kopogtatott és kérdé, hogy kik vannak oda benn?

— Vannak-é itt katolikusok? kérdezé.

— Hogyne, vannak elegen.

— Hát az angol egyház tagjai közül van-e valaki?

— Bövön vannak azok is.

— És a presbiteriánusok közül vannak-é?

— Azokban sincs hiány.

— Hát a metódisták közül?

— Elegen

Reményt veszelve és megijedve az utolsó felelet miatt, lépteit másfelé irányította, *az ég kapuján* kopogtatott, ugyanazon kérdéseket ismételve:

— Vannak-é itt metódisták?

— Nincsenek.

— Hát presbiteriánusok?

— Nincsenek.

— És az angol egyház tagjai közül van-e valaki.

— Senki.

— Hát akkor aztán ki van itt? kérdé Wesley.

— Ilyen megkülönböztetésekről mi itt semmit sem tudunk. Itt csak a Krisztus neve ismeretes. A kik itt vannak: azok mindnyájan keresztyének s közöttük van egész sereg minden nemzetből, minden népfajból, minden népből és minden nyelvből.

Francziából:

ifj. Bartók György,
theologus.

Világkrónika.

A mult hét legfontosabb eseménye *Viktoria angol királynő halála* és fia Albert Eduárd welsi hercegnek *VII. Eduárd néven az angol királyi trónra lépése.*

Viktoria Nagy-Brittána és Írország királynője és India császára 82 éves korában 63 évi uralkodás után hunyta le szemeit. Végelgyengülésben mult ki — mint sokan állítják, de való-

ságban a lelki fájdalom, a bánat ölte meg, mely szívébe a délafrikai háboru miatt költözött. Ezt a háborut mindenképen igyekezett megakadályozni s csak akkor hódolt meg a kényszerhelyzet előtt, midőn az egész országgyűlés a háboru mellett nyilatkozott. Alkotmányos uralkodó volt, meghódolt a nemzet akarata előtt. De azt a közös fájdalmat, melyet a harcban elesettek családjai át-szenvedtek, átélte ő is könnyben, imágságban s csak akkor vidult fel valamennyire, mikor Roberts lord jelentette, hogy a háboru befejezve, a vérontásnak vége van. Csalódott; keservében ki is fejezte, hogy félrevezették, megcsalták. A burok új szerencsével folytatták a háborut, a vérengzésnek vége beláthatatlan távolba szökött s e fordulatnak az ősz királyné komoly betege lett. Szívét bú lepte el; lelke előtt vérző, csonka hősök jelentek meg; hallani vélte a haldoklók jajait, hörgését, a hontalanok átkait s ismételt guta ütés végre kioltotta január 22-én életét az osbornei kastélyban. Mig halottas ágyánál nagy számu gyermekei és unokái imádkoztak, a rendőrfőnök a kastély kapuit kinyitva levett kalappal tudatta a néppel: «Urak! a királynő meghalt.»

Gyász borult egész Angliára és nem ok nélkül. A legalkotmányosabb, legbölcsebb és legjobb királyt vesztette el. Tetemeit katonai pompával viszik a windsori kastélyba hajón az urópai nemzetek hadihajói sorfala közt és gyászlövésai közben Örök nyugalomra férje mellé helyezik.

Halálával trónváltás történt. «A király meghalt; éljen a király!» A földi életben elmulás és előállítás így váltogatják egymást. *Az új király VII. Eduárd* a királyi család tagjaitól kísérvé legelőször a titkos tanácsosok közt jelent meg és *letette az esküt az alkotmányra.* Azután a tanács tagja tettek neki hűségesküt és *rangjuk szerint rendre kezét csókoltak a királynak.* Ugyanezen ceremónia ment végbe aztán a *«nagy állami tanács»*-ban, hol egyszersmind megállapították a népeihez intézendő kiáltvány szövegét. A király eskütétele alkalmával ágyudörgések jelentették a népnek a király trónralépését. Hűségesküt tett *az új királynak a parlament vagy országgyűlés is,* és pedig a gyászruhás képviselők és méltóságok mindenike egyenként. *A kikiáltás szertartása a régi középkori szokás szerint történt.* Csütörtökön délelőtt a kirendelt katonaság Londonban gyászfátyollal bevont zászlókkal a Szent-János palota elé vonult, melynek erkélye biborral volt bevonva. A katonaság élén megjelent az egész vezérkar Roberts lord vezetése alatt. Mikor felváltak állva, az erkélyen megjelent négy hirnök és nyolcz kürtös, ezüst kürtökkel s velük együtt az összes udvari méltóságok középkori diszes, tarka öltözetben. A kürtösök trombitálása után elő lépett az egyik hirnök, ki felolvasta a király kiáltványát népeihez. Végezvén, rövid szünetet tartott, a mely után kalpagját levéve kiáltotta: «Isten áldja a királyt!» A tömeg lelkesen ismételte: «Isten áldja a királyt!»; mire a zenekarok rázenditettek a nemzeti himnuszra és ennek hangjai mellett, lelkesen oszlott szét a nép.

Hogy az új királlyal új szellem költözik-e

az angol világbirodalom kormányzásába: nem tudni biztosan. A király ugyan beszédében ezt mondja: *«mindenkor igyekezni fogok az elhunyt királynő nyomdokait követni és erősen el vagyok tökévelve, hogy alkotmányos uralkodó leszek a szó legszorosaba értelmében.»* Sokan jót várnak tőle a bur-háboru békés befejezésére nézve is, sokan az ellenkezőt jósolják. Egy dolog valószínű s ez az, hogy Angolországban az állandó szárazföldi hadsereg behozatala — a mi most nincs, csak zsoldosok — a VII. Eduárd nevéhez fog kapcsolódni. Hogy ez elől Anglia ki nem térhet, ezt nemcsak a délafrikai eseményekkel bizonyítják, hanem különösen azzal, hogy a német és orosz uralkodóház részéről megszűnt most már a «nagy mama» iránti kimélet s most már könnyebben összeütkezésbe jöhetnek e nagy világhatalmak. Annál inkább pedig mert II. Vilmos német császár eddig nem valami jó lábbon állt nagybátyjával, a mostani VII. Eduárddal. A német népnek angolelles indulata már most kifejezést nyert abban, hogy a mig más nemzetek országgyűlései a részvét jeléül tanácskozásait megszakították, — a németek nem. Ugy hirlik, hogy magának Vilmos császárnak sem esett ez jól s e hibát valamivel reperálni fogja, főleg miután VII. Eduárd őt trónraléptekor azonnal azzal tüntette ki, hogy kinevezte angol tábornaggyá. Meglátjuk, mit hoz a jövő. A temetés február 2-án lesz. A halál alkalmából minden uralkodó és nemzet kifejezte részvétét, köztük az öreg *Krüger* is, a legyőzött bur köztársaság elnöke, ki most Utrechtben van, hol hályogos szemét operálják.

Egyházi élet.

Papolcsról (Háromszék) vesszük ujabban az örvendetes tudósítást, hogy az egyháztársadalmi tevékenység munkája szépen megindult. Egyházi esték, dalkar, felolvasások, szegény gondozás, protestáns iratok terjesztése véttetett munkába, a hivek anyagi helyzetének javítására «Hitelszövetkezet» alakult stb. stb. Az ügyek élén *Veress Károly* lelkész, a buzgó tanítói-kar és presbiterium áll. Sikert kívánunk a derék egyházközösségnek!

A protestánsok szaporodása. Mig nálunk Magyarországon, hol a vallás dolgaival eddigelé olyan keveset törődtek, a római egyház főpapjainak hatalmi és vagyoni befolyása, czifra ceremóniás istentisztelete s más külsőségek némely gyengehitűeket a római egyház táborába csábít: külföldön és pedig *világszerte*, a mivel szabad nemzeteknél általános a protestáns, reformált keresztényiség terjedése. Mig a római egyház hivei az utóbbi 100 év alatt csak *megkétszereződtek*: a protestáns egyház hivei azalatt *megháromszorozódtak.* A Rómától való elszakadás mozgalma szép eredményekkel járt pl. Észak-Amerikában, melynek egyetlen országában *Kanadában* több százezeren hagyták oda a rómaiakat. Egyetlen pap (Chiniqui olvasd: Csiniki) 45 ezer embert és 77

papot vezetett át az evangélium világosságára. Franciaországban az utóbbi években több mint 300 plébánus és 30 ezer ember lett reformátussá. Rómában — a pápa minden kapálódzása daczára — protestáns templom épül s egész Olaszországban terjed a reformált hit. Ausztriában az a mozgalom, melyről lapunk «Világkróniká»-jában megemlékeztünk, két év alatt 30 ezer emberből csinált protestánst. 40 olyan helyen hirdetik a tiszta evangéliumot, hol II. Ferdinánd óta — mikor ez a jézsuiták segélyével iszonyu kegyetlenséggel kiirtotta a protestánsokat — hire sem volt. 21 új protestáns templomot építettek s 29 most van építés alatt és 43 új lelkészi állomást szerveztek. Pedig az állami hivatalok mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák a terjedést: megnehezítették a biblia terjesztését, a pápista-ellenes iratokat elkobozták, sok papot be is börtönöztek. De mind hiába. Pedig a protestáns vallás ott is — mint nálunk mondják — «drága vallás» s nem «ingyenes» mint a római. Ott is fizetnek templomépítésre, iskolára, paptartásra, szegényeknek, betegeknek: de teszik kész örömet, mert érzik, hogy a lélek szabadsága, békessége, nyugodalma, üdvössége: a Krisztus világossága többet ér minden földi kincsnél. Hanem hát ezzel is úgy vannak az emberek, mint sok egyébbel: akkor veszik észre, hogy mily drága kincs: mikor nincs. Bár okulnánk e példákban mi magyar protestánsok s az őseink által oly drága véren szerzett örökséget becsülnék meg jobban. Ujra visszazerezni mégis csak nehezebb lesz, mint megtartani!

„Könyvesház.”

Erssébet. Megemlékezés Magyarország nagy királynéjáról. A királyi ház fenséges tagjainak és a magyar nemzet jeleseinek kegyeletes közreműködésével szerkesztette *Gábel Gyula*, budapesti közs. tanító. Virágok, koszorúk, ezek az itt összegyűjtött gondolatok a nagy királyné ravatalán — mondja Jókai Mór. Itt szomorúság és gyász, máshelyt a vigasztalódás, remény s az isteni Gondviselés iránti hála szól belőlük, hogy ilyen királynét adott az országnak. Életrajz, jellemzések, versek hirdetik a nagy királyné emlékezetét, kinek szép képe disziti az első lapot. Az ifjuság számára készült első sorban e könyv, de mindenki tanulhat belőle. Ára csak 50 fillér. Kiadta az «Atheneum» de minden könyves boltban kapható.

«**Petőfi Sándor válogatott versei.**» A magyar ifjuság számára. Kiadja az «Atheneum». Ára 20 fillér.

Petőfi versei a magyar nép lelkének, érzésének hű tükre. Egyetlen költőnknek sem volt és nincs oly nagy hatása a nép szívére, mint neki. Ezért oly elterjedtek versei. Már összes költeményeit is meg lehet venni 1 koronáért. De nem minden verse való mindenki kezébe. E könyvben azok vannak összeválogatva, melyet *mindenki* haszonnal és élvezettel olvashat: a legszebbek és

legnemesebbek. Ára oly csekély, hogy a legszegényebb ember is megszerezheti, hogy a maga és gyermekei lelkébe magyar érzést, magyar gondolkodást oltson s a magyar haza és magyar nemzet szeretetére oktasson, neveljen. A jó könyv is áldás!

50 templomi ének; orgonára, harmoniumra és vegyes énekkarra alkalmazta *Hodossy Béla* zenetanár. Kókai Lajos kiadása. Ára 1 korona.» A legkedveltebb zsoltárok és egy néhány dicséret — vagy 4 5 olyan is, a mely a mi erdélyi énekeskönyvünkben hiányzik — foglaltatik e füzetben. Most, a midőn vallásos és egyházi életünk fellendítése annyira sürgető szükséggé vált: egyházainknak, kántorainknak és dalkarainknak nem ajánlhatjuk eléggé ez olcsó füzet megszerzését. Egyházi dalkaraink, melyek mindenütt keletkezésében vannak nagy haszonnal használhatják az egyházi estéken és templomokban egyaránt. Kérjük használják is!

Vegyes hírek.

«**Országos gazdasági munkás- és segélypénztár**»-t állított fel *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter. Célja vele az, hogy vagyontalan munkások öregségükre vagy elnyomorodásuk esetére életfentartásukról gondoskodhassanak. Csekély heti- vagy havi befizetés után a gazda és a munkás részéről, a viszonyokhoz képest tisztességes kis összegecskét biztosít a tagok számára. Lelkészeink és világi embereink is nemes munkát végeznek, ha ezt a nemes czélu intézményt hivatásukkal megismertetik. Hálás tárgya lenne egy «egyházi esté»-nek is. Hadd lássák hivatásunk, hogy anyagi érdekeikkel is törődünk. Ez is hozzá tartozik a «lelképásztori gondviselés»-hez s nem is utolsó része annak! Test és lélek együtt gondozandó!

A magyar képviselőház tagjai egyhangu határozatával az «országos gazdasági munkás- és segélypénztár» javára ajánlották fel egy napi képviselői díjukat.

Béke a burokkal. Oroszországi forrás szerint az elhunyt angol királyné halálos ágyán határozottan követelte és meghagyta, hogy a háborút a burokkal ne folytassák, hanem békésen oldják meg a dolgot. Hir szerint II. Vilmos német császár megígérte, hogy a békés megegyezést közvetíteni fogja. Vajha úgy lenne és eredményel!

As öreg Krüger ssembaja az operáció után rosszabbra fordult; három tanárból álló tanács van állandóan beteg ágyánál.

Érdekes házassági kihirdetés. *Vilma* Hollandia bájos fiatal királynője férjhez megy *Henrik* mecklenburgi herceghez. A fiatal jegyespárt vasárnap hirdették ki először egész Hollandia református templomaiban. Mindkettő református

vallásu s különösen a menyasszony igazán buzgó. Templomokon és városházán nemzeti lobogók lengenek.

Alfons spanyol király ellen eddig ismeretlen tettesek merényletet követtek el. Mikor anyjával a kastély tavan csólnakázott volna, egymás után három lövés dördült el. Az egyik golyó a király feje felett sivitott el, a másik lábánál furodott a csólnakba. A merénylőket keresik.

Verdi Olaszország legnagyobb senessersője meghalt 87 éves korában Milánóban Gyönyörű zeneműveket irt egyháziakat és világiakat, színház és templom számára. Különösen híresek katolikus zenés-miséi. Végrendeletében kikötötte, hogy minden pompa nélkül két pap temesse két gyertyával, hajnalban vagy estvefelé. Egész Olaszország gyászolja a nagy «mester»-t. A király, királynő, országgyűlés stb. külön részvét iratot intéztek a családnak, mely eddig 5000-nél több részvétáviratot kapott.

Pusztulnak az erdélyi urak. A napokban egy fiatal báró meglötte magát Kolozsvárt. Ez alkalomból tűnt ki, hogy az erdélyi előkelő uri (mágnás, árisztokrata) családok száma 100 év alatt éppen felére szállt. A többi kihalt. Szomorú tapasztalat s nekünk reformátusoknak különösen. Mert e családok legnagyobb része református volt, többnyire régen buzgó támogatói egyházaiknak, iskoláiknak. E nagy pusztulás oka? — Sok egyéb közt bizonyára nem utolsó az is, hogy közeli rokonok házassága rendszerint gyermektelen. De az sem kicsiny pusztítást vitt véghez soraikban, hogy magasabb életcélok nélkül sokan könnyelmű és kicsapongó életükkel anyagilag úgy mint testileg-lelkileg tönkretették magukat. E legutolsó öngyilkosság is azt mutatja, hogy sokuk előtt az életnek csak addig van becse mig könnyelmű élvezetekhez juttat; de a becsületes szerény munkával keresett kenyeret már igen sós-nak találják. Adjon Isten vallásosabb nemzedéket, hogy tudják hálával fogadni és bölcsbben használni Isten legdrágább ajándékát — az életet maguk, nemzetünk és egyházunk javára. A kik pedig ilyenek — mert hál' Istennek még sokan vannak ilyenek is! — azoknak adjon nagyobb, nemesítőbb befolyást társaikra!

Szegény emberek elveszett pénze. Nagy-Szalontán «Leány kiházasító-egylet» alakult 1894-ben. Olyan terven épült az egész, melyen bizonyos volt a bukás. Szegény embereket toboroztak össze, hogy álljanak be a társaságba. Csoportokba osztva minden leány után annak férjhezmenetele alkalmával a csoport minden tagja tartozott 10—15 krt fizetni. Ebből a férjhezment leány hozományt kapott, de vissza kapta még saját addigi befizetéseit is. A mi fenn maradt, azt takarékbába tették. Ámde így világos, hogy a mint a csoport több tagja ment férjhez, mind kevesbedett a befizetés, a kiadás pedig mindig ugyanannyi maradt s mert a férjhezmentek már nem fizettek, a hátul maradóknak már nem jutott pénz, úgy hogy a csoport utolsó tagjának már csak a saját befizetése maradt volna, melyet neki a szabály értelmében vissza kellett kapni s

még hozzá a hozományt. A rossz terv miatt a bukás be is következett s most sok-sok szegény emberek összesen 100 ezer forintja veszett oda. Most csak azt kérdezhetjük, hogy volt képes a belügyminiszterium ilyen bolond alapszabályzatot megerősíteni? Mikor jön el immár az az idő, hogy a szegény tudatlan nép érdekeit *hivatalból* védje meg az állam s ne engedje, hogy tudatlansága révén kifoszthassák?!

Szerkesztői üzenetek.

Cz. I. Bölön. — A kívánt módon mennek. Köszönet. **id. K. L. Körtefája.** — Utánküldtettem; a jelzett címre külön fog menni.

B. D. Makfalva. — Az «Ev. Ref. Fiuiskola» címre rendelt példány visszaküldtettem. Bátor leszek az egész — mint most — a papi hivatalhoz küldeni.

R. J. Ny.-Szereda. — Tkts. Sz. J. nevére címzett visszaküldtettem, holott a megrendelő ivben bennfoglaltatik. Hogy állunk ezzel?

P. F. Budapest. — A jelzett mennyiségben küldetem címére. Az arra vonatkozólag levélben.

Cs. F. Gernyeszeg. — Azt a fogyatkozást magunk érezzük legjobban; utmutatást s egy pár példát a «miként?»-re a «mesterek»-től várunk.

T. J. M.-Vásárhely. — A levelet várjuk.

B. Á. V.-Szentiván. A kívánt ráadás megy; köszönjük. —

L. G. M.-Kályán. Mostantól kezdve a kívánt példányban fog menni. Igyekezni fogunk.

K. D. Vaja. Rendben vagyunk-e már? Restelnök, ha éppen ott fordulnának elő további hiányok. Intézkedünk s utánna nézünk.

ifj. P. K. A.-Sófalva. — 15 példányt küldünk.

E. L. Torda. — A kért munkálat kéziratát a jövő héten küldjük. Igazán nem volt időnk mostanság.

B. A. M.-Bánd. — A t p-t megindítottuk.

Uj előfizetőinknek. Lapunk eddig megjelent számaikat készséggel küldjük meg, a mennyiben még példányokkal rendelkezünk. Az 1-ső számból azonban már ninesen.

Lelkész aának. *Egyik buzgó lelkésztársunk szives adománya folytán abba a helyzetbe jutottunk, hogy azok számára, kik a «Vasárnap»-ot hiteik körében ingyen példányokkal ismertetni és terjeszteni óhajtják a következő három számból 200—200 ingyen példányt küldhetünk szét, ha eziránt egy levelező lapon megkeresnek.*

Kiadó nyugtája. A «Vasárnap» előfizetési díjába be- küldtek továbbá: Madaras János (Szövérd) 2 pld. 4, Egerházi Lajos, Ferenczi Ferencz, Nagy János, Százz Mózes, Gönczi József, Pataki József (Torda) 2—2, Kovács János (Hadad) 2, Vajda Ferencz 2, Biró Károly 2, Nagy József (esperes) 4, Ref. egyház (N.-Borosnyó) 2, Incze Lajos 2, Szakács György, Szabó Lajos, Bartha Mózes, Bartha Lajos, Ráduly Zsigmond, Szabó Tamás, Bartha János (Jánosé), Bartha László, Butyka Vilmos 1—1, Ignác László (Kovácsna), Csia György, Mirtse Ferencz 4—4, Lengyel Gyula, Butyka Károly, Zsigmond Gyula 2—2, Boér Károly (Mező-Panit) 4, Bencze István 2, Kovács Sándor 4, Pete András 4, id. Bodó Ferencz 2, Ref. Nőegylet (Teke) 4, Muzsnai Miklós (Szamosfalva) 4 pld. 5, Ev. Ref. Egyház (Kis-Iklód) 4, Vallancs Miklós (Maksa) 4, Bartha Mihály (Mező-Bánd), Kiss János (Péteré), Szabó Gergely 1—1, Thamó Gyula (Alpestes) 2 pld. 2, Evangelikus Theologusok Otthona (Pozsony) 2, Zalányi Miklós (V.-Hunyad) 1, Vigh János (Kutyfalva), Kiss János 1 1, Nagy József (Papolecz) 1, ifj. O. Veress Sándor 4, Kelemen János 2 pld. 4, özv. Kiss Károlyné 4, László András (Szász-Sebes) Szakács László, Kormoss Elemér 4—4, Bauer János, Kiss József 2—2 koronát. (Folytatjuk.)